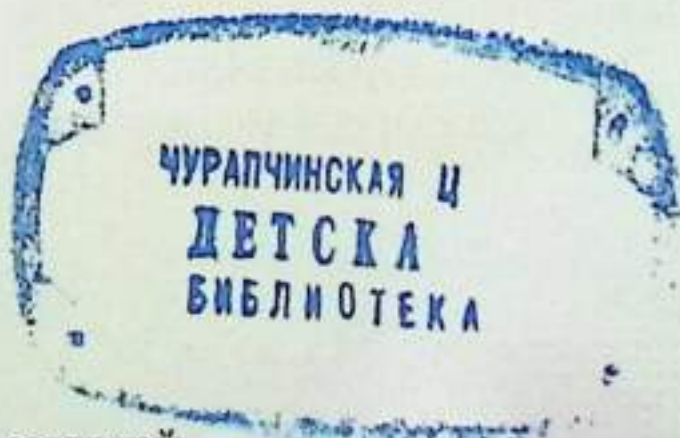

ЯД
К 80

Хотууна

135112

УУ-ЧУКУЧУКТАРГА ТЭТТИКТЭР

Дьокуускай
«Дани-Алмас»
2019

УДК 821.512.157-1-93Корякина-Хотууна
ББК 84(2=634.1)6-5
К70

Кинигэгэ аантар уруһуйдара.

Корякина-Хотууна, Римма Иннокентьевна.
К70 Уу-чукучуктарга тэттиктэр : [хоһооннор] / Хотууна. – Дьо-
куускай : Дани Алмас, 2019. – 92 с. – Текст : непосредственный
Агентство СІР НБР Саха

Хомуурунньукка хатыламмат дьоллоох оҕо саас, айылҕа кэрэ
көстүүлэрэ, ийэ сиргэ, дьиэ кэргэннэ таптал, кылгас остуору-
йа-хоһооннор киирдилэр.

Кыра саастаах уһуяан оболоругар ананар.

УДК 821.512.157-1-93Корякина-Хотууна
ББК 84(2=634.1)6-5

© Корякина Р.И.-Хотууна, 2019
© Оформление. «Компания “Дани-Алмас”», 2019

ААН ТЫЛ

Төрөөбүт тылбытын үүнэр көлүөнэбэ үөрэтии – билигини кэмнэ биһиги сорукпут. Оҕо тылын саппааһа сайдарыгар тэттик хоһооннор ордук тийимтиэ буолаллар, онтон сиэттэрэн литературнай тылга үөрэнэн төрөөбүт тылын баһылыахтаах. Саха тыла өрөспүүбүлүкэбэ судаарыстыбаннай статустаах, үүнэр көлүөнэ, ыччат норуотун тылын толору ылынан үөрэтиэхтээх.

Хомуурунньукка Сахабыт сирин кэрэ айылҕата, ийэбэ, аҕаҕа, тулалыыр эйгэбэ таптал туһунан хоһооннор киирдилэр.

Ааптар Хотууна-Римма Корякина

Сайын

Сага тахсар күнү кытта
Халлаан улам сырдаан барда,
Күнү көрсөн, чыычаах көтөн,
Ырыа ыллаан үөһэ дайда.

Сылаас сайын имэ кэйэн
Итии тыына биллэн ааста,
Чээлэй оттоох хонуу устун
Мүөттээх салгын саба ыста.

Былыт ыган ардах түстэ,
Күммүт куотан саһан хаалла,
Сэттэ өгнөөх кустук тахсан
Сири-уоту кууһан ылла.

Хаар

Мап-манган хаар түнэн
Сир үрдүн бүрүйэр,
Уу-чуумпу эргийэн
Тыа иһэ иһийэр.

Киэнг халлаан устунан
Түү былыт көччүйэр,
Күн уота сылытан
Ил салгын илгийэр.

Аар хатынгуо байан
Хаар киистэ иилинэр,
Күөх сайын сапсыйан
Кый ыраах күрэнэр...

Саас кэллэ

Саас кэллэ биһиэхэ,
Хаар уулан дьэ, бүттэ,
Күн тыган сылытта,
Тон буорбут дьэ, ирдэ.

Түүн сылаас илгийдэ,
Чуор кэбэ кэбийдэ,
Тыа иһэ чэлгийдэ,
Күөх сайын дьэ кэллэ!

Ийэм миэнэ

Ийэм миэнэ наһаа кэрэ
Сырдык киһим – күнүм тэнэ,
Дьоллоох буоллун кини эрэ
Таптыыр, ахтар күндү ийэм.

Ийэм курдук хойут эмиэ
Элбэх аһы астыыр буолуом,
Кини курдук хаһан эрэ
Обом сүүһүн сыллаан ылыам.

Саңа хаарга ким хаамта?

Саңа хаарга ким хаамта?
Суолун ууран бу сүүрдэ?
Хара тыаба ким куотта?
Ити куттас куобахчаан!

Ырыа ыллаан чырыптаан,
Тула көтөн тырыптаан
Хатын маска ким саста?
Ити чыычаах — ымыычаан!

Күнү көрсөн мичийэн,
Үөрэн-көтөн долгуйан,
Киммит миигин кэтэстэ?
Күндү ийэм барахсан!

Ийэм миигин кэтэхэр

Сибэккилээх хонуубар
Күнү быһа оонньуубун,
Тыалы ситэн куотабын,
Лыабы тутан дайабын.

Ыраас өрүс уутугар
Чомполонон ылабын,
Алаас куула тыатыгар
Чыычаахтардыын ыллыбын.

Сылаас салгын илгийэр,
Ардах түһэн ибиирэр,
Миигин ийэм кэтэхэр,
Күүтэн олус долгуйар.

Алта сааспын туолбутум

Алта сааспын туолбутум,
Сатаан аафар буолбутум,
Ахсааны да кыайбытым,
Барытын сатаабытым.

Алтан чуораан тыаһынан
Оскуолаҕа киирбитим,
Кичэллээхтик үөрэнэн
Сахам тылын билбитим.

Куруук биэни ылабын
Бастыгнара буолабын,
Учууталбын таптыыбын,
Ийэм курдук саныыбын.

Теннис

Төлө көттө,
Тэйэн ылла,
Кыра, манган
Мээчик сыһа.

Манна буолла
Сытыы киирсии,
Халты охсуу,
Сымса туттуу.

Сетка нөнгүө
Мээчик көтөр,
Араас албас,
Харыс халбас!

Теннис – оонньуу,
Оонньуу – күрэс,
Чахчы кыахтаах
Быһа кыайар.

Кыайыы күнэ

Бүгүн Улуу Кыайыы күнэ,
Бүгүн үөрүү-көтүү күнэ,
Эһэм миэнэ хорсун буойун,
Уоттаах сэрии биир саллаата.

Кини түөһэ уордьан, мэтээл
Күн уотугар килбэнниир,
Норуот халыг сүүрүгүгэр
Тэбис-тэннэ үктээн аһар.

Сытыы буулдьа аннытынан
Кыһыл былаах туппутунан,
Дойду иһин хаанын тобон
Кыайыы күнүн аһалбыта.

Эһэм миэнэ хорсун буойун,
Уоттаах сэрии биир саллаата,
Бүгүн Улуу Кыайыы күнэ,
Бүгүн үөрүү-көтүү күнэ!

Саңа дьылга

Хойуу күөх лабаалаах
Харыйа киэргэммит,
Уон араас уотунан
Күлүмнүү умайбыт.

Мөһүүрэ киэргэлэ
Көмүстээх эбиттэр,
Эриэккэс оонньоура
Олус да элбэхтэр.

Харыйа тулалаан
Эргийэ ыллыахпыт,
Саһылчаан, куобахчаан
Сиэттиһэ хаамыахпыт.

Бу аптаах киэһэбэ
Саңа дьыл үүнүөбэ,
Обо дьон үөрүөбэ,
Дьол эрэ кэлиэбэ.

Мин суоппар буолуом

Аҕам миэхэ куораттан
Кэһии ылан аҕалла —
Улахан да улахан
КАМАЗ курдук массыына.

Эһэм, аҕам суоппардар,
Иккиэн бииргэ сылдыаллар,
Өрүс унуор бараллар,
Оттук маһы таһаллар.

Хойут, баҕар, мин эмиэ
Суоппар буолан айанныам,
Массыынабын собуоттаан
Саха сириҥ кэрийиэм.

Худуоһунньук буолуобум

Кинигэбин арыйан
Ойууларын көрөбүн,
Худуоһунньук үлэтин
Олус-олус сөбөбүн.

Чээлэй күөххэ, хонууга
Сибэккилэр үүммүттэр,
Ыраас халлаан ньууругар
Үрүн лыахтар көппүттэр.

Манна кыыллар, куобахтар,
Ууга устар балыктар,
Үөһэ көтөр чыычаахтар
Чахчы тыыннаах курдуктар.

Кинигэбин кичэйэн
Илдэ сылдыам куруутун,
Худуоһунньук буолуобум,
Улаатаммын хойутун.

Этин эрэ миэхэбэ

Этин эрэ миэхэбэ
Күммүт дыэтэ ханнаний?
Киэһэ аайы биир
 кэмнэ
Тобо саһан хааларый?

Этин эрэ миэхэбэ
Куобах тобо манганий?
Оттон тобо сайынын
Түүтэ атын буоларый?

Этин эрэ миэхэбэ
Былыт ханна устарый?
Дохсун ардах түһэрэр
Уутун хайдах уйарый?

Этин эрэ миэхэбэ
Этин тобо тыаһыырый?
Хаарбыт хантан түһэрий?
Ыйбыт ханна сүтэрий?

Үһү үскэ эптэххэ
Тобо алта буоларый?
Этин эрэ миэхэбэ
Кып-кыракый киһиэхэ.

ЧУРАПЧИНСКАЯ Ц
ДЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Кымырдаҕас

Кымырдаҕас уйатын
Тыыппат буолун, оболоор,
Кып-кыракый бэйэтин
Күүстээх эбит дэһэллэр.

Биир уйаҕа сүүсчэкэ
Кымырдаҕас дьиэлэнэр,
Бары тустаах үлэҕэ
Сүүрэкэлиир эбиттэр.

Ыараханы даҕаны
Тэбис-тэнгэ соһоллор,
Төкүнүтэ сылдьаннар
Бары саба түһэллэр.

Бары анал хостоохтор
Онно хонон тураллар,
Ардах түнэр кэмигэр
Саһан, бүгэн хаалаллар,

Кымырдаҕас уйата
Көстөр буолар ыраахтан,
Ону олох тыытыманҥ,
Алдьатангыт ыһыманҥ.

Сир аһа

Сайын санга буолуута
Оҕо дьоннор мусталлар,
Хонуу луугун хомуйа
Ыраах сиргэ бараллар.

Дьэдьэн ситэн тэтэрэр,
Алаас иһэ дыргыйар,
Ыаҕайалаах кыргыттар
Дьэдьэннээри сүүрэллэр.

Сылаас ардах курулаан
Түһэн ааһар быстахтык,
Хатын чаран быыһынан
Тэллэй үүнэр астыктык.

Хаптаҕастаах моонньофон —
Битэмииннээх отоннор,
Кыһыннары хаһаанан
Барыанньалыыр үчүгэй.

Онтон отон дьэ, буһар
Ойуур аайы кытарар,
Отон курдук оболор
Обуруолуу сырсаллар.

Куоскам

Куоскам аата Мээчикчээн
Аатын курдук мэникчээн,
Күнү быһа сүүрэлээн
Онно-манна элэнниир.

Күнтэн түһэр күлүгү
Эккирэтэр туттары,
Хаһан ситэн ылаары
Ыстангалыыр үөһэттэн.

Сылаас сиргэ сыламнаан
Утуйарын сөбүлүүр,
Онтон оргууй тыыланнаан
Эмиэ сүүрэн көрүлүүр.

Миигин кытта мэниктиир,
Эккирэтэн да ылар,
Дьиэни ыһан кэбиһэр
Кини онно кыһаммат.

Ол мин дойдум – Сахам сирэ!

Мин куоракка олоробун,
Саха омук оҕотобун,
Төрүт сирим тэбэр киинэ –
Дьокуускайым – мин куоратым.

Дьикти кэрэ айылҕалаах,
Күндү көмүс, алмаас баайдаах,
Көтөр-сүүрэр элбэх кыыллаах,
Ол мин дойдум – Сахам сирэ!

Диринг чүөмпэ өрүстэрдээх,
Араас устар балыктардаах,
Кыра күөлгэ соболордоох
Ол мин дойдум – Сахам Сирэ!

Самаан сайын ыһыахтардаах,
Ньургун Боотур бухатыырдаах,
Алаас аайы сардааналаах
Ол мин дойдум – Сахам Сирэ!

Хаар киһи

Таһырдыа оҕолор оонньуулар,
Хаар киһи онорон үөрэллэр,
«Саас кэлбит, саас кэлбит», – дэһэллэр,
Дьэнкир уу таммахтар түһэллэр.

Хаар киһи хап-хара харахтаах,
Кып-кыһыл моркуоптан муруннаах,
Уп-уһун лабааттан илиилээх,
Күн курдук сып-сырдык мичээрдээх.

Хаар киһи оонньууга ыңырар
Оҕолор таһырдыа сырсаллар,
Олбуорбут оргуйан олорор
Ол онтон күн эмиэ сылыйар.

Эбэрдэ эйиэхэ, уһуйаан!

Эбэрдэ эйиэхэ, уһуйаан!
Обо саас бигэммит уйата,
Алгыстаах тылынан долгуйан
Махталы этэбит кыттыһан.

Элбэх сыл устата угуйа
Ииттэбинг кэнчээри ыччаты,
Сырдыкка, кэрэбэ уһуйа
Биэрдэбинг ийэлии тапталы.

Инники дойдубут эрэлэ
Бу мантан тирэнэн үүннэбэ,
Санаттан санаба, кэрэбэ
Үрдүккэ дабайан истэбэ.

Сылтан сыл ийэлии бүөбэйдээн
Көтүттүнг ообун арчылаан,
Төрөппүт махталын ылангы
Атаардын сахалы алгыстаан!

Уһуйааммыт

Уһуйааммыт биһиэнэ
Сырдык, ыраас куруутун,
Сибэккилээх түннүккэ
Күммүт тыгар өрүүтүн.

Күнгэ үстэ аһыбыт,
Повар аһын таптыбыт,
Алаадытын, хааһытын
Олус-олус ахтабыт.

Обо дьоннор үөрэбит,
Күнү быһа ыллыбыт,
Үнкүүнү да сатыбыт,
Хоһоон ааһан ылабыт.

Улаатыахпыт сотору,
Оскуолаҕа кириэхпит,
Күндүтүк да саныахпыт
Уһуйааны, эйигин!

Остуоруйа истэбит,
Мультитары көрөбүт,
Оһуохайдаан тэйэбит,
Оонньоон көрү тардабыт.

Сыыртан түһэ оонньуубут

Салаасканан сырылаан
Сыыртан түһэ оонньуубут,
Тыалы кытта сырсыһан
Ырыых-ыраах түһэбит.

Чэпчэкистик дугунан
Хаттаан сыырга тахсабыт,
Онтон эмиэ кыһаллан
Сырылатан ааһабыт.

Күнү быһа дьэ, оннук
Күнү бараан оонньуубут,
Күлэн-үөрэн дуоһуйан
Хаары кытта тустабыт.

Арыт хаарга сууллабыт
Төкүнүйэн хаалабыт,
Онтон өссө астынан
Туруулаһан турабыт.

Багира

Ыраах хоту улуустан
Булчут ыты ылбыппыт,
Кини икки саастааба,
Багира диэн ааттааба.

Тиинги, киини ыраахтан
Эндэппэккэ билэрэ,
Хара тыаттан сонордоон
Тииккэ хаайан үрэрэ.

Ыппыт манган түүлээбэ,
Элэннэтэн түргэнэ,
Куска-хааска үөмэрэ,
Биһигини үөрдэрэ.

Багирабыт барахсан
Булчут бэрдэ да этэ,
Оннук өйдөөх ыты мин
Кэлин көрө иликпин...

Ыркый ойуур быһыһынан
Моргуй бөбө буолара,
Арыт туртас ирдэһэн
Суолун ситэн быһара.

Быраас буолуобум

Ийэм быраас идэлээх
Дьону эмтээн үтүөрдэр,
Кини үтүө сүрэхтээх
Эмин биэрэн сүбэлиир.

Арыт түүнүн утуйбат,
Ыксаан сүүрэр көмөбө,
Ардах түстүн аахсыбат
Оннук тиэтэл үлэлээх.

Барыһахтар махтанан
Хайбыылларын истэбин,
Ийэм курдук буолуобум,
Быраас буолан туруобум.

Ообуй

Ообуй обус илимин
Окко-маска ыйаата,
Оргууй собус сэрэнэн
Илим иилэн дьэ, бүттэ.

Саһан хаалла бэйэтэ,
Хахха сиргэ кэтэстэ,
Хамсаан көрбөт, мөхсүбэт,
Хараба да көстүбэт.

Оннук күнүн бараата,
Киэһэ буолан ыксаата,
Үөһнэр күлүү гыналлар,
Ыраабынан көтөллөр.

Уруһуй

Сага ыраас илиискэ
Оһуор-ойуу түһэрдим,
Энин дьикти кырааска
Сибэккитин үүннэрдим.

Ыраас ууга, өрүскэ
Сөтүөлүүлэр оболор,
Ардах түһэн, эмискэ
Үрүө-тараа сырсаллар.

Сэттэ өгнөөх кустугу
Дьэргэлдьитэн кэбистим,
Чалбах уутун толору
Халыһытан тэбистим.

Халлаан устун күн уотун
Ыһан сири сырдаттым,
Киистэ ылан ойуулаан
Сайыммытын санаттым.

Күһүн

Бүтэһик үөр хаастар аастылар
Сайыны күрэтэн бардылар,
Ол аалга олорсон куоттулар
Сыралбан куйаастар, сарыаллар.

Кыырайар халлааны тыыраннар
Көттүлэр туус манган кубалар,
Күһүңгү күн көмүс утабар
Хатыннар сууланан тураллар.

Сиккиэр тыал ардахтыын ибиирэн
Сайыһан ытаһан ылаллар,
Куула тыа көмнөбүн түһэрэн
Чункуйар чуумпуга куустарар...

Остуоруйа

Арай биирдэ кутуйах
Хороон хастан олорбут,
Туорах бурдук тобобун
Хаһаас аһын булуммут.

Биирдии күнгэ – биир туорах
Өлүүлэммит күөһүгэр,
Тымныы кыһын – биир отон
Эбиллибит күнүгэр.

Онтон арай эмискэ,
Хантан эрэ эбиискэ
Хаһаас аһын асаһар
Күтэр дьукаах ыалласпыт.

«Эһиил санга хороону
Тутан биэриэм», – диэн эппит,
«Киэһэ аайы хоһоону
Анаан айыам», – диэн буолбут.

Түүнүн аайы күтэрбит
Уоран аһыыр, кэбийэр,
Отон сыттыын мэлийбит,
Туорах хахтыын суох буолбут.

Кутуйахчаан кыһырбыт
Дьукаабыттан көрдөспүт:
«Аймахтаһан бүтүөххэ,
Икки аңы барыахха!».

Оттон ыла кутуйах
Туспа хороон хастыбыт,
Оттон күтэр уоруйах
Оттон-мантан аһаабыт.

Остуоруйа

Арай биирдэ кутуйах
Хороон хастан олорбут,
Туорах бурдук тобобун
Хаһаас аһын булуммут.

Биирдии күнгэ – биир туорах
Өлүүлэммит күөһүгэр,
Тымныы кыһын – биир отон
Эбиллибит күнүгэр.

Онтон арай эмискэ,
Хантан эрэ эбиискэ
Хаһаас аһын асаһар
Күтэр дьукаах ыалласпыт.

«Эһиил санга хороону
Тутан биэриэм», – диэн эппит,
«Киэһэ аайы хоһоону
Анаан айыам», – диэн буолбут.

Түүнүн аайы күтэрбит
Уоран аһыыр, кэбийэр,
Отон сыттыын мэлийбит,
Туорах хахтыын суох буолбут.

Кутуйахчаан кыһырбыт
Дьукаабыттан көрдөспүт:
«Аймахтаһан бүтүөххэ,
Икки аңы барыахха!».

Онтон ыла кутуйах
Туспа хороон хастыбыт,
Оттон күтэр уоруйах
Онтон-мантан аһаабыт.

Саахыматчыт оџолор

Саахыматчыт оџолор
Күрэстэһэ бардылар,
Уруккуттан ооньюулар
Иккиэн күүстээх уолаттар.

Ньургун түөрдүн туолуута
Эһээтиттэн үөрэнэн,
Албастарга эрчиллэн
Саахыматчыт буолбута.

Айсиэн уолу аџата,
Кэлин өссө тренерэ
Олус бэркэ дьарыктаан
Миэстэлэхэр куруутун.

Дойду араас муннугар
Күүстээхтэрдиин киирсигэн
Иннилэрин биэрбэттэр,
Мэтээл ылан үөрэллэр.

Куруук кыайыы көтөллөөх
Кынаттанын, уолаттар,
Үрдүк үрдэл үктэллээх
Кыайыыланын, хоруоллар!

Обуруот

Сибэккигэ уу куттум,
Көмөлөстүм ийэбэр,
Обуруоппут сыыс отун
Үргээн ыраас онгордум.

Обурсуубут улааппыт,
Аһа олус элбээбит,
Помидорбут кытарбыт
Хомуйуохха сөп буолбут.

Хортуоппуйбут сирэ киэн,
Хаппыыстабыт да элбэх,
Обуруоттаах буоламмыт
Хаһааспытын булабыт.

Сэбиэскэй Аармыйа күнүгэр

Сэбиэскэй Аармыйа күнүгэр
Байыаннай параакка кыттыстым,
Дойдуну көмүскүүр саллаакка
Мин бүгүн чизэс биэрэн хаамыстым!

Эрэллээх эркиммит – эр дьоммут
Дурдабыт-хаххабыт буолабыт,
Эйэлээх олобу түстэһэн
Сомоҕо модун күүс эбиккит!

Мин эһэм, мин аҕам, убайым
Иэскитин төлөөнүт кэлбиккит,
Оттон мин төрөөбүт дойдубун
Улаатан бараммын көмүскүөм!

Светофор

Айан суолун устунан
Массыыналар сүүрэллэр,
Быраабыла тутуһан
Светофорга тохтууллар.

Зебра ойуу суолунан
Сатыы дьон хаамаллар,
Көнгүл биэрэр уотунан
Суолу туоруох тустаахтар.

Суолга ооньуур сатаммат,
Моһол тахсыа, сэрэхтээх,
Айан суола кутталлаах,
Светофору тутуһунг!

Балыксыт

Күөгү туппут Мичилий
Күөлгэ сүүрэн киирбитэ,
Чиэрбэ иилэн, балыктаан
Алыһары хаппыта.

Балык хабан, бултуйан
Үөрэн олус долгуйда,
Бииртэн бири субуйан
Байанайдаах дэппитэ.

Киэнэ аайы биэрэккэ
Балыксыттар мусталлар,
Араас балык күөгүгэ
Хаптараллар оболор.

Саңа дьылынан!

Тымныы Кыһын обонньор
Тийиэн кэллэ, оболоор,
Дьирим уоттаах харыйа
Күлүмүрдүү оонньоото.

Харыйаны тулалаан
Эргичийэ хаамтыбыт,
Илиилэртэн ылсыһан
Хороводтаан бардыбыт.

Манна бааллар куобахтар,
Тиингнэр, албын саһыллар,
Кылбаа манган хаарчааннар,
Чабыл сырдык сулустар.

Эһээ Дьылбыт обонньор
Көтөх кэһии туттарда,
Саңа дьылга оболоор,
Дьолу эрэ баҕарда!

Сири Эйэ кууһуохтун!

Сырдык ыраас халлаанга
Күммүт куруук тыгыахтын,
Хатын чаран алааска
Лыахпыт көтөн тэлээрдин.

Сибэккилээх хонууга
Обо мустан оонньоотун,
Ньургуннаах кырдалга
Куоталаһан кылайдын.

Уоттаах сэрии буолбатын,
Харах уутун тохпотун,
Дьоллоох обо ыллаатын,
Сири Эйэ кууһуохтун!

Күн хомус ырыата

Этигэн хомуһу ыламмын
Мин дорбоон таһааран обустум,
Алып тыын үөһэттэн кутулан
Дьиктигэ ылларан холоннум.

Үс кутум дуоһуйа дьоллонон
Дьүрүскэн долгунга уйдарда,
Ис тэнгим чуумпутун толорон
Лынкынас тыаһынан баһыйда.

Оо, хомус дьүрүйэ иэйэнгин
Абылаан көтүттүн ырайга,
Дьырылас тыаскынан туойангын
Дабаттын кый ыраах халлаанга.

Уйулбам налыа уоскуйан
Талбаарар үнкүүгэ эргийдим,
Уйаҕас сүрэбим долгуйан
Күн хомус ырыатын иһиттим.

Кыһын

Кыыдааннаах кыһыммыт аргыйан
Кыраһа кыымнарын ыстаба,
Кытарар уот күммүт кылайан
Сарсыарда туманга састаба.

Хаарынан үлбүммүт сис тыалар
Утуктаан иһийэн тураллар,
Чункунуур чуумпуга ардыгар
Мэник тыал лабааны хамсатар.

Халыҥ хаар оһуора кылбайан
Сүүс араас уотунан умайар,
Тымныбыт дьэ, өссө сытайан
Уот кылыс тымныынан таһыйар...

Кырыымпа

Кырыымпа кыллара таарыллан
Тынгаабыт тыыннара тылланна,
Ибигир иэйиитэ иһиллэн
Иччилээх илбиһэ тилиннэ.

Эйээркэй куолаһа иэттэрэн
Энсиллэр турукка киллэрдэ,
Хаттыгас халлаантан тайанан
Кылыһах дыктитэ дыиэрэйдэ.

Оһуохай тэтимин көбүлээн
Бэдьэйэ үнкүүлээн битийдэ,
Күөрэгэй ырыатын ыллатан
Куйаарга кынаттаан көтүттэ.

Көстүбэт алыпка дабаллан
Күн хомус дьурулуур тылланна,
Сахалыы үс купшут таайыллан
Кырыымпа тыаһыгар махтанна.

Дьөһөгөйүм оҕото

Дьулурбатык хаамар-сиимэр
Дьоруо атым соноҕоһум,
Дьигиһитэ сиэлэр-көтөр
Дьулуруйар оноҕоһум.

Дьөһөгөйүм оҕото
Дьиэрэн тэбэн көтүтээр,
Дьөһөгөйүм барахсан
Дьырылатан эн кистээр.

Дьоһун мааны айаас атым
Дьаангым устун айаннатаар,
Дьүкээбилим суһумугар
Дьэргэлгэнниин аргыстаһаар.

Дьолуо халлаан урсунунан
Дьолу сиэлгэр эн иилээр,
Дьикти алып аартыгынан
Дьоруолатан туйах тэбээр.

Айылџам иһийдэ...

Биир түүнгэ тыаһа суох эмискэ
Хаар түһэн үллүктээн кэбистэ,
Сир үрдэ барыта иһийдэ,
Уу-чуумпу сатыылаан тэнийдэ...

Ый былыт быһыгар кирийдэ,
Киэн халлаан урсунун кэрийдэ,
Биир сулус сурулаан мэлийдэ,
Көй салгын тымныынан илбийдэ...

Аар тайџа уоскуйан нөрүйдэ,
Күөл үрдүн муус бүрүө бүрүйдэ,
Кыл түгэн күн көрөн мичийдэ,
Туох эрэ дыктини сэрэйдэ...

Хаар

Хаар түнэн кыыдамныыр
Сир-дойду ньууругар,
Сага хаар хаачыргыыр
Атабым анныгар.

Уот сулус кыымнара
Бу хаарга ыһыллар,
Уон араас өнгүнэн
Умайан күлүмнүүр.

Хаар ыраас тыыныгар
Мин санаам көнньүөрэр.
Сып-сылаас тыалынан
Иэдэспэр илгийэр.

Манган хаар үллүктүүр
Сир үрдэ утуктуур,
Сыа хаары бүрүнэн
Хара тыа иһийэр...

Туус маңан кубалар

Тус хоту көтөллөр
Туус манган кубалар,
Саас аайы ааһаллар
Таас Дьяаны уутугар.

Мин дойдум кырдалын
Эргийэ көтөөрүң,
Төрөөбүт хонуубар
Сынньанан ылаарың.

Түү буолан хатанан
Дойдубар тийдэрбиэн,
Кынаккыт тыаһыгар
Бигэнэн ылларбыан.

Тус хоту көтөллөр
Туус манган кубалар,
Таас Дьяаным кэрэтин
Эргиллэн кэпсээринг.

Сааскы хатааһын

Сааскы хатааһын силлиэтэ
Супту үрэн силбиэтэннэ,
Сылаас салгынныын күөнтэстэ,
Сири-дойдуну сиппийдэ.

Икки модун күүс харсыста
Эрбии биитинии киирсистэ,
Ары ты маһын тоһутта
Сэтэрэн өссө күүһүрдэ.

Тон өрүс тымныы уораанын
Тыастаахтык атааран ирдэ,
Аргыйдык самыыр илгийдэ,
Иллэһэн им-дьим дьэ, барда.

Айылба уһуктан күө-дьаа
Чыычаах ырыатын ылатта,
Ини-бии модун күүстэргэ
Күөх чэчир анһан махтанна...

Туллуктар

Сааһын аайы манган туллук
Хоту сиргэ көтөн кэлэр,
Үрүн мээчик – кыра туллук
Халлаан кырсын кыйа тэлэр.

Ордук күүскэ онтон үөрэн
Чуораан таммах тэннэ тэйэр,
Чалбах уута сүүрүк аттыы
Сыһыы устун сырса оонньуур.

Чөмчүүк таастыы ыһылланнар
Манган хаарга кылбанныылар,
Миигин тула эргийдилэр
Оҕо сааһым туллуктара...

Үңкүцү алыба

Күн сырал уотунан сыраиан
Күөх сайын көччүйдэ алааска,
Сир-дойду чэлгийэ налыйан
Нап-нарын музыка тыаһаата.

Ардыгар ол матыып набыллык
Лыях үөрүн үңкүүгэ эргитэр,
Ардыгар тэбэнэт добуһуол
Үөһэттэн кутулла иһиллэр.

Ол дыкти долгунна уйдаран
Кыталык дугуйа кылыйар,
Чээлэй күөх хонууга дайдаран
Алыптаах эйгэбэ куустарар...

Ийэм курдук

Ийэм миэхэ санга тангас
Тигэн биэртэ ыһыах күнгэ,
Сиргэ тийэр уһун собуус
Байбаралаах халадаайы.

Үрүн күннээх бастынганы
Кэтэппитэ олус үөрэн,
Илин-кэлин кэбиһэрдээн
Симээбитэ киэргэлинэн.

Кыра манган дэйбиирдэнэн,
Ийэм курдук маанымсыйан,
Саха мааны кыыһа буолан
Тийиэн кэллим түһүлгэбэ.

Туос иһит

Өбүгэм былыргы дьарыгын
Туоһунан үлэтин сөбөбүн,
Сиэдэрэй оһуордаах тигиитин
Кичэйэн сыныйан көрөбүн.

Обуруо дьэрэкээн кустугун
Баҕаска түһэрэн киэргэппит,
Үөт талах көнөтүн субуйан
Ыас хара кылынан эргиппит.

Сахалыы тыыннаммыт иһити
Илиибэр ыламмын бигиибин,
Удьуорум уус хаанын оонньотон
Көстүбэт алыбар ыллардым.

Үйэттэн-үйэбэ туойулан
Кэпсээнтэн-кэпсээнгэ сылдыаба,
Туос иһит ойуута-мандара
Уус саха урана, мындыра.

Мин эмиэ ымсыыран ылабын
Кистэлэн сииктэрин билиэхпин,
Былыргы ньыматын сөргүтэн
Утумнаан хаалыахпын бабардым.

Эбэм

Сырдык, ыраас мичээрдээх
Эбэм миигин кэтэхэр,
Араас астаах кэһиилээх
Алаадьылаан көһүтэр.

Сылаас чэйин сүөгэйдээн
Саахар эбэн күндүлүүр,
Ытыс мунга кэмпиэттээн
Арыт кистээн маанылыыр.

Эбэм сылаас илиилээх,
Кууһан сыллыыр идэлээх,
Тоҕо диэтэр киниэхэ
Күндү мааны киһибин.

Кыра балтым

Балтым миэнэ Мичийэ
Биирин сага туолбута,
Хааны бөбө мотуйар,
Күнү быһа утуйар.

Олус кыра киһичээн,
Кып-кыракый илиичээн
Көтөх көрдөөн даллангыыр,
Миигин көрөн ымангыыр.

Арыт оонньоон бабарар,
Тугу эрэ сагарар,
Арыт хааман тоотоннуур,
Харды аайы охтоохтуур.

Таптыыр мааны балтыбын
Олус күүскэ ахтабын,
Уһуйаантан тиэтэйэн
Сүүрэн кэлэн сыллыбын.

Дьэдьэн сыта

Оҥоойукка дьэдьэннээн
Ойуур тыаттан кэллибит,
Иһиппитин толорон
Ийэбитин үөртүбүт.

Дьэдьэн сыта дыргыйан
Үчүгэйин баһаһын,
Дьиэбит иһин сытынан
Тунуппута кэрэтин.

Кыһын сиэхпит барыанһа,
Минньигэс да минньигэс,
Сайыммытын саныахпыт
Ичигэс да, ичигэс.

Булчуттар

Абам биһи биир сайын
Илим үтэ таарыйа
Күөлү тула хаамтыбыт,
Куска үөмэн сыллыбыт.

Биһигини көрөннөр
Кустар ааһа көттүлэр,
Алаас, сыһыы үрдүнэн
Ыраах баран хааллылар.

Хата, илим үтэммит
Собо балык ыллыбыт,
Дьизэбитигэр кэлэммит
«Булчут дьоннор», – дэттибит.

Саңа үйэ киһитэ

Икки саастаах кыра уол
Буукубаны араарар,
Сыыппараны да билэр,
Нууччалыыны да аабар.

Телефонга даҕаны
Быһаарсара элбэбин,
Тарбахтара элэнгнээн
Баттыалыыра түргэнин.

«Кини оннук бэйэтэ
Үөрэнэр», – диир ийэтэ,
Саңа үйэ киһитэ
Сайдан иһэр күннэтэ.

Тымныы Кыһын оҕонньор

Түннүк тааһын ким эрэ
Бөлүүн кэлэн киэргэппит,
Кырыа сабыы ыйаабыт,
Олус бэркэ кичэйбит.

Ити – кэрэ Хаарчаана
Оһуор анһан аастаҕа,
Оҕолору үөрдээри
Оргууй симээн бардаҕа.

Тымныы Кыһын оҕонньор
Торуоскатын тонсуйан
Кэлиэ кэһии тутуурдаах,
Эһин дьикти оонньуурдаах.

Куукулабар

Куукулабар кыһаллан
Тангас тигэн эрэбин,
Сиэбин, сиэбин кырыйан
Бэлэмниибин эрдэттэн.

Уһун гына быһаммын
Халадаайдаан биэриэбим,
Тимэхтэрин таламмын
Киэргэллэрдээн симиэбим.

Бастынгатын тигиэбим,
Обуруолаан тиһиэбим,
Саха мааны танһын
Куукулабар бэлэхтиэм.

Туйгун уол

Быйыл Туйгун иккитэ,
Киһи таптыыр киһитэ,
Кып-кыракый бэйэтэ
Мультиктары сөбүлүүр.

Абатыттан үөрэнэр
Тустуу көрөр, сэнээрэр,
Охтон түһэн күллэрэр,
Мээчик курдук эргийэр.

Арыт эмиэ көннүөрэр,
Тоҕо эрэ чуумпулар,
Онтон эмиэ тэһийбэт
Үөһэ ыттан салбанар.

Күнү быһа дьэ, оннук
Күнүн барыыр Туйгунчук,
Ийэ мааны уолчаана,
Аба күүтэр тустууга.

Сулус – кыра уол

Кини аата – Сулус диэн,
Сулус курдук сырдык уол,
Сүүрэр-көтөр, мэниктиир,
Чабылыйа мичээрдиир.

Дьоннор бары кинини:
«Дьонун киһи», – дэһэллэр,
Хойут кини улаатан
Тутаах киһи буолуоҕа.

Баҕар быраас буолуоҕа
Эһээ курдук тиис эмтиэ,
Абатын батан баҕар
Суоппар буолан айанныа.

Миигин бары таптыыллар

Эбэм миигин наһаа таптыыр,
Куруук сиэтэн бииргэ сылдьар,
Кэһии ууран кистээн бэрсэр
Уонна оргууй сыллаан ылар.

Ийэм миигин күүскэ таптыыр,
Кэпсээн кэпсиир, ырыа ыллыыр,
Араас аһы сатаан астыыр
Уонна кууһа түһэн сыллаан ылар.

Абам миигин эмиэ таптыыр,
Күнү быһа сүгэн тахсар,
Обо курдук оонньоон сырсар
Уонна сүүстэн сыллаан ылар.

Сайын кэлбит

Халын тыаба тонсобой
Тонсуйара иһиллэр,
Тугу эрэ уһанар,
Тук-тук, тук-тук, тук-тук-тук!

Күөрэгэйбит ыллаабыт
Хатын чаран алааска,
Сибэккилээх сыһыыга
Чыычаах ыллыыр, дырылыыр,
Чып-чыып, чып-чыып, чып-чып-чыып.

Энээ оџото – Айсен

Ийэ, аџа күнүн үөрдэн
Сүрэх уулар уолчаан төрүүр,
Эбээ, эһээ кутун тутан
Кыра киһи туйах тэбэр.

Күнү-күннээн кини ооньуур,
Олох салџан тохтоон хаалбат,
Ити эмиэ улуу тулууур
Бииртэн бииргэ куотан барбат.

Арыт тохтоон илиис ылан
Дьоһун хаана киирэн кэлэр,
Ойуу-бичик, күнэ-ыйа –
Талаан баара чахчы биллэр.

Киирбит ыалдыт ааһан хаалбат
Кини урут көрсөн үөрэр,
Остуол аһын тарда охсоот
Хаһаас кэмпиэт булан бэрсэр.

Кэпсээн-ипсээн буола түһэр,
Ырыа-тойук тардан кэбиһэр,
Сыста түһэн сыллаан ылар,
«Кими эрэ баппыт», – дииллэр.

Биллэн турар утум тардан
Олох устар силис анһан,
Оттон кини эһээ курдук
Тойон буолуо суолун батан.

Куула тыаҕа ойуурга,
Күнү быһа чоргуйар,
Кэбэ этэн кэбийэр
Кук-куук, кук-куук, кук-куук-куук.

Сайын кэлбит чыып-чыып-чыып,
Кэбэ эппит кук-куук-куук,
Күөрэгэйбит ыллаабыт
Дьыр-дьыр, дьыр-дьыр, дьурулуур.

Ымыы чыычаах

Арай биирдэ ымыычаан
Күнү быһа ыллаабыт,
Кыылар бары мустаннар
Кэнсиэр истэ кэлбиттэр.

Төнгүргэскэ эһэчээн
Олорунан кэбиспит,
Дьэдьэн, отон кэһиитин
Көтөрдөргө түгэппит.

Күөрэгэйдэр дырылаан
Күөх халлаанга көппүттэр,
Үрүг ляхтар тэлээрэн
Сибэккигэ түспүттэр.

Кыылар олус үөрбүттэр,
Сиэтилэһэн сүүрбүттэр,
Онтон ыла иһиллэр
Ымыы чыычаах ырыата.

Түүн

Киэнэ буолла, уу-чуумпу,
Оболор утуйдулар,
Ороннорго сыттылар,
Тугу эрэ түһүүллэр.

Токур ыйбыт былыкка
Бүөбэйдэнэн нуктаабыт,
Сэбирдэби бүрүнэн
Албын саһыл чуумпурбут.

Талах, ойуур быыһыгар
Куттас куобах уоскуйбут,
Хаххан арай түүннэри
Утуйбакка бултуйбут.

Пятачок

Кып-кыракый Пятачок
Бадараанга оонньообут,
Халтарыйан охтубут,
Кутталыттан ытаабыт.

Ону истэн ийэтэ
Сүүрэн кэлбит уолугар,
Ыраас ууга сайбаабыт,
Сууйан-сотон сыллаабыт.

Кып-кыракый Пятачок
Ырааһыран ыллаабыт,
Төп-төгүрүк хараба
Үөрүүтүттэн сырдаабыт.

Кэбэлэр

Сааһын аайы кэбэлэр
Манна көтөн кэлэллэр,
Кук-куук, кук-куук кэбийэн
Түүнү быһа этэллэр.

Сылаас кэмнэ кинилэр
Үөрэ-көтө көтөллөр:
«Сайын кэллэ», – дэһэллэр,
Үүнэр күнү көрсөллөр.

Обо дьоннор үөрэллэр,
Сөтүө кэмин күүтэллэр,
Куула тыаба кэбэ кыыл
Чоргуйара иһиллэр.

Хорсун куобах

Ойуур устун куобахчаан
Сүүрэн испит ойуолаан,
Аччык бөрө кэнниттэн
Ситэн кэлбит абылаан.

Хоһуой куобах барахсан
Куттамматах бөрөттөн,
Күүһүн-уобун мунһуунан
Сүүскэ тыган түһэрбит.

Онтон ыла бөрөчөөн
Куота сылдыар ойуурга,
Кутуругун кумутан
Көстүбэккэ саһаахтыыр.

Бөрөчөөнү аһынан
Эһэ кэлбит алтахтаан,
Олус күүскэ хаһыытаан
Ойуур иһин ньиргиппит.

Куобах арай куттаммат,
Атахтарын үктээбит,
Онтон ылажэһэчээн
Атахтара мадъайбыт.

Тик-так, тик-так

Тик-так, тик-так
Бириэмэбит айанныыр,
Тук-тук, тук-тук
Тонсобойбут тонсуйар.

Чулк-чалк, чулк-чалк
Таммах түһэн чалымныыр,
Кап-кап, кап-кап
Ардах эмиэ таммалыыр.

Кук-куук, кук-куук
Кэбэ этэн кэбийэр,
Чыып-чаап, чыып-чаап
Чыычаах ыллаан эргийэр.

Сарыабына баҫа

Үөһэ халлаан устунан
Хара былыт халыйбыт,
Ардах түһэн таммалаан
Күөлтэн баҫа тахсыбыт.

Сарыабына баҫачаан
Коронатын иилиммит,
Обуруотун таастарын
Кылбачытан киэргэммит.

Дулҫа аайы ыстанан
Көппөх күөлүн хайҫаабыт,
Сахсырҫаны ыйыстан
Киэһэ күөһүн аһаабыт.

Кыламанын быыһынан
Туруйаны көрбөтөх,
Атабыттан хаптаран
Көтө турбут халлаанна.

Футбол

Куобах уонна кутуйах Шарик
булан үөрбүттэр, Ыраас
хонуу устунан
Футбол оонньоон сүүрбүттэр.

Ыраах көнө сыһыттан
Саһыл көрөн кыттыспыт,
Талах, ойуур быһыттан
Ёжик тахсан батыспыт.

Куобах, саһыл сымсалар
Мээчик курдук тэйэллэр,
Кутуйахчаан барахсан
Ситэн ылбат – кырачаан.

Ёжик хаппыт шаригы,
Көхсүтүгэр бырахпыт –
Сытыы элбэх иннэбэ
Шарик тэстэн «паш» гыммыт.

Саңа киһи

Күүппүт күммүт дыэ үүннэ,
Саҥа сиэммит бу кэллэ,
Үөрүү-көтүү үрдээтэ,
Кэлии-барыы үксээтэ.

Утум тардан буоллаба
Кими эрэ баттаба,
Баба санаа туоллаба,
Кутун кытта туттаба.

Олус кыра бэйэтэ
Көтөх көрдөөн эймэнэр,
Тула көтөр ийэтэ,
Сыллаан ылар абата.

Күнүн аайы эбиллэр,
Дьонун көрөн син билэр,
Онтон үөрэн мичинниир,
Суутун ыһан тэбиэлиир.

Эбээ, эһээ сүрэбин
Сүүйэн ылта түргэнин,
Олох дьикти бэлэбин
Иэйэн кэлтэ кэрэтин!

ИЙНЭЭБИТЭ

Аан тыл.....	3	Быраас буолуобум.....	30
Сайын	4	Ообуй	32
Хаар	5	Уруһуй	34
Саас кэллэ	6	Күһүн	35
Ийэм миэнэ	7	Остуоруйа	36
Сага хаарга ким хаамта? ...	8	Саахыматчыт оҕолор	38
Ийэм миигин кэтэхэр.....	9	Обуруот	40
Алта сааспын туолбутум...	10	Сэбиэскэй Аармыйа күнүгэр....	41
Теннис	11	Светофор	42
Кыайыы күнэ.....	12	Балыксыт	44
Сага дьылга	13	Сага дьылынан!.....	46
Мин суоппар буолуом.....	14	Сири Эйэ кууһуохтун!.....	47
Худуоһунньук буолуобум .	16	Күн хомус ырыата	48
Этинг эрэ миэхэбэ	17	Кыһын	49
Кымырдаҕас	18	Кырыымпа	50
Сир аһа.....	20	Дьөһөгөйүм оҕото	51
Куоскам	22	Айылҕам иһийдэ.....	52
Ол мин дойдум – Сахама сирэ!.....	23	Хаар.....	53
Хаар киһи.....	24	Туус манан кубалар.....	54
Эбэрдэ эйиэхэ, уһуяан! ..	26	Сааскы хатааһын	56
Уһуяаммыт	27	Туллуктар.....	57
Сыыртан түһэ оонһуубут	28	Үнкүү алыба.....	58
Багира	29	Ийэм курдук	59

Туос иһит	60	Эһээ оҕото – Айсен	74
Эбэм	62	Куула тыаҕа ойуурга	76
Кыра балтым.....	63	Ымыы чыычаах.....	77
Дьэдьэн сыта.....	64	Түүн	78
Булчуттар.....	65	Пятачок	80
Саҥа үйэ киһитэ.....	66	Кэбэлэр.....	81
Тымныы Кыһын оҕонньор...	67	Хорсун куобах.....	82
Куукулабар	68	Тик-так, тик-так.	84
Туйгун уол.....	70	Сарыабына баҕа.....	85
Сулус – кыра уол	71	Футбол	86
Миигин бары таптыыллар	72	Саҥа киһи	88
Сайын кэлбит	73		

Литературно-художественное издание

Корякина Римма Иннокентьевна-Хотууна

СТИШКИ МАЛЫШАМ

Якутск, «Дани-Алмас», 2019

На якутском языке

Уус-уран таһаарыы

Корякина Римма Иннокентьевна-Хотууна

УУ-ЧУКУЧУКТАРГА ТЭТТИКТЭР

Эрэдээктэр М.С. Захарова

Ойуу-бичик эрэдээктэрэ С.Е. Стручкова

02.10.2019 бэчээккэ илии баттанна. Киэбэ-кээмэйэ 15*15/8
Офсетнай бэчээт. Times Sakha гарнитура. Офсет кумаабыта.

Болдьох бэч.л. 10,69. Ахсаана 100 экз.

Сакааһын №-рэ 2236.

Бэчээттэммит сирэ: «Дани-Алмас» компания» ХЭТ
677008, СӨ, Дьокуускай куорат, Билибин аат. уул., 10А.
Төл. 36-92-91.

Корякина Римма Иннокентьевна-Хотууна
Дьяаны оройуонун Боруулаах нэһилиэгэр
төрөөбүтэ. Дьокуускайдаагы медучилищени
бүтэрэн, Дьокуускай 1-гы №-дээх төрүүр дьыэбэ
акушеркалаабыта, Чурапчыга эмнэ идэтин
салбаан үлэлээбитэ.

Поэзия жанрыгар оҕо сааһыттан суруйарга
холоммота. Бу кинигэбэ Хотууна оҕолорго
аналлаах хоһоонноро бэчээттэннилэр.

2010 сылтан хоһоонноро «Чаран», «Күрүлгэн»,
«Айар Кут» сурунаалларга уонна «Сахалы
тыһынан», «Айар кут – көнгүл изйии» бөлөбү
кытта уопсай хас да хомуруунньукка
айымныылара бэчээттэммитэ, ааптар быһыытынан
хас да кинигэлээх. Хоһоонно улуус, республика
күрэстэригэр кыттан биринистээх мизэстэлэргэ
хаста да тиксипитэ. Айар куттаах, сахалы
тыһыннаах бөлөххө сыл түмүгүнэн «Бастын
хоһоонньут» аатын ылбыта. Билигин «Чурапчы»
литературнай түмсүү салайааччытынан талыллан,
айар үлэтин үөһүгэр үлэлии-хамсыы сылдьар.

